

Пилотно прилагане на „Гаранцията за детето“ на Европейския съюз в България

*Фаза III от Подготвителното действие
на Европейската комисия*

През ноември 2015 г. Европейският парламент прие резолюция, с която призова Комисията и държавите членки да въведат **гаранция за детето**, така че всяко дете, живеещо в бедност да има достъп до безплатно здравеопазване, образование, детски грижи, приемливо жилище и подходящ хранителен режим като част от европейски интегриран план за борба с детската бедност и препоръча на всички деца да се предостави достъп до качествени услуги в този изключително важен етап от тяхното развитие.

Европейската комисия предприе подготвително действие от три етапа: проучване на осъществимостта, консултации със заинтересованите страни в ЕС и пилотно прилагане на Гаранцията за детето на национално равнище. За осъществяването на Фаза III Комисията избра 7 държави-членки: България, Германия, Гърция, Италия, Испания,

Литва и Хърватия, на които предоставя финансиране за изпълнението на пилотни проекти с подкрепата на УНИЦЕФ.

Четири групи социално уязвими деца са определени като изложени в особена степен на рискове, свързани с бедността и засягащи благосъстоянието:

- Деца, живеещи в институции
- Деца с увреждания и други деца със специални потребности
- Деца на наскоро пристигнали мигранти или бежанци
- Деца, живеещи в семейства в уязвимо положение, включително ромски деца от уязвими общности.

Пилотен проект „Гаранция за детето“ в България

В България пилотният проект е насочен към децата с увреждания и затруднения в развитието и към децата от семейства в уязвимо положение, включително ромски деца от уязвими общности. Целта на проекта е да разшири достъпа и да подобри качеството на 4 вида услуги – **патронажна грижа на семейства с малки деца, ранна интервенция за деца с увреждания и затруднения в развитието, качествено приобщаващо предучилищно образование и насочени към децата и семействата услуги за превенция и подкрепа с фокус върху децата от семейства в уязвимо положение.** Пилотните дейности ще се изпълняват в **10 общини** на територията на **три области – Бургас, Сливен и Стара Загора** и ще обхванат над **6,500 деца и родители** и близо **600 специалисти** от различни сектори.

За изпълнението на проекта беше подписан Меморандум за сътрудничество и разбирателство между УНИЦЕФ, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и науката, Дирекция „Централно координационно звено“ към Министерски съвет и трите областни администрации, както и споразумения за финансиране с пилотните общини. В проекта ще участват представители на системите за здравеопазване, образование, закрила на детето и социално подпомагане, неправителствени организации, академични институции, изследователски организации, медии, деца и младежи и други заинтересовани страни.

Основни компоненти и дейности

Патронажни грижи и предоставяне на индивидуализирана подкрепа на семейства с деца до 3 години

Екипи от патронажни медицински сестри и акушерки, здравни медиатори и сътрудници, работещи към Медицинския център „Д-р Г. В. Миркович“ в Сливен, ще предоставят съвети и информация на бременни жени и семейства с деца до 3 годишна възраст, как по-пълноценно могат да се грижат и развиват децата си. Като част от дейностите услугата за патронажна грижа ще прилага по-системно проследяване на детското развитие в определени етапи, с цел ранно идентифициране на затруднения в развитието и предоставяне на своевременни съвети и подкрепа за тяхното преодоляване. От услугите на патронажните сестри могат да се възползват всички бременни жени и семейства с деца в област Сливен, а интензивността на подкрепата ще се определя спрямо нуждите на семействата.

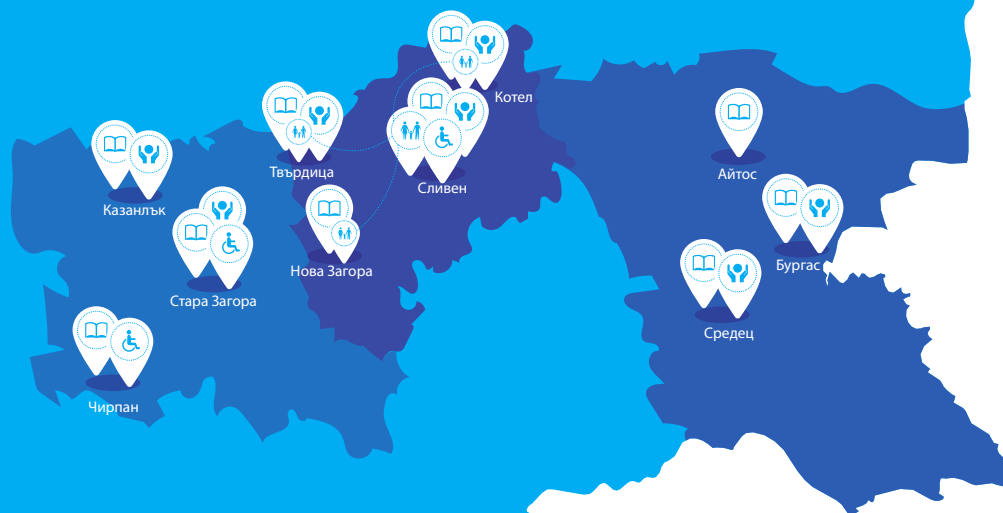
- Подкрепа на родителите за здравословно отглеждане на децата, пълноценно хранене, здравословна и безопасна среда, занимания за ранно детско развитие и за изграждане на пълноценна връзка между родители и деца
- Насочване и подпомагане достъпа на семействата до здравни и социални услуги
- Програми за родители и други форми на подкрепа за родителите
- Идентифициране на уязвими общности и адаптиране на обхвата и вида на предоставяните услуги в съответствие с конкретните нужди
- Взаимодействие с различни структури и професионалисти от системата на здравеопазването, социалните услуги, закрилата на детето, образователни институции и др. за посрещане на комплексните нужди.

Системен подход за осъществяване на ранна детска интервенция за семейства с малки деца с увреждания и затруднения в развитието

Целта е подобро, координирано и навременно взаимодействие междуспециалисти от здравната, социалната и образователната система на местно ниво. Координираните усилия ще спомогнат за ранното идентифициране на деца в риск от или със затруднения в развитието, които ще бъдат насочени своевременно към подкрепа в общността. За децата със затруднения в развитието (с приоритет децата под 3 години) и възрастните, които полагат грижи за тях, ще бъде предоставена семейно-центрирана подкрепа в естествената среда на детето. Дейностите ще включват и засилена подкрепа за семейството в периода на преход към образователна среда и ще се изпълняват на територията на общините **Чирпан, Сливен и Стара Загора**.

- Семинари за общопрактикуващи лекари и педиатри по актуални въпроси, свързани с структурираното наблюдение на детското развитие, ранните маркери за забавяне в общото развитие на детето, както и за нарушения на зрението и слуха

- Обучение на персонала на детските ясли за повишаване на техните знания и умения за ранно идентифициране, работа и подкрепа на деца със затруднения в развитието
- Разработване и прилагане на единен механизъм за информиране от страна на общопрактикуващите лекари/педиатри и др. медицински специалисти и насочване на семействата с деца в риск от забавяне в развитието или деца с увреждане към услуги за ранна интервенция
- Повишаване разбирането сред родители и професионалисти за важността на ранната интервенция при деца със затруднения в развитието и увреждания
- Координирана междусекторна подкрепа на местно ниво за подпомагане достъпа на семействата до ранна детска интервенция и други услуги в общността
- Семейно-центрирана и индивидуализирана ранна интервенция в естествената среда на детето – дома, семейството, детската градина, детската площадка
- Подкрепа за прехода на детето към детска ясла и детска градина.

Пилотно тестване на „Гаранцията за детето“ в България

- Патронажни грижи за предоставяне на индивидуализирана подкрепа на семейства с деца до 3 години
- Системен подход за ранна детска интервенция за семейства с малки деца със затруднения в развитието и увреждания
- Качествено приобщаващо предучилищно образование за деца с увреждания и с обучителни трудности
- Насочени към децата и семействата услуги за превенция и подкрепа

Качествено приобщаващо предучилищно образование за деца с увреждания и обучителни трудности

Подкрепа за по-качествено приобщаване ще получат екипите на **30 детски градини** от 10 общини – **Айтос, Бургас, Казанлък, Котел, Нова Загора, Сливен, Средец, Стара Загора, Твърдица и Чирпан**. В детските градини ще бъде създадена подходяща физическа, социална и образователна среда, която да дава възможност за пълноценно участие в образователните и социалните процеси на всяко дете. Ще бъде укрепен капацитетът и на Регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващо образование, както и на Регионалните управления на образованието.

- Обучителна програма за специалистите в детските градини по теми, свързани със съвременното разбиране за прилагане на образователни подходи и практики в качествена приобщаваща среда и ранно откриване на затрудненията
- Назначаване на допълнителни специалисти и помощник-възпитатели, където има нужда
- Засилено прилагане на помощни технологии за допълваща и алтернативна комуникация
- „Работилници за родители“: груповата работа с родители в детската градина по отделни теми, насочени към ранното детско развитие
- Подобряване сътрудничеството между детските градини, социалните и здравни услуги за улесняване прехода семейство – детска градина – училище
- Укрепване капацитета на Регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващо образование за оценка на нуждите на деца с увреждания и за подкрепа на детските градини и на индивидуални случаи
- Засилване и ролята на Регионалните управления на образованието за улесняване обмена на опит и добри практики и за насърчаване използването на помощни технологии за допълваща и алтернативна комуникация.

Насочени към децата и семействата услуги за превенция и подкрепа (с фокус върху децата от семейства в уязвимо положение)

Разширяване на работата и укрепване на екипите на **7 социални услуги** в общността в **Бургас, Казанлък, Котел, Сливен, Средец, Стара Загора и Твърдица**. Подкрепа за екипите на **11 Отдела за закрила на детето**. Екипите на социалните услуги ще предоставят информация, консултиране, насочване към услуги, мерки за предотвратяване на отпадането от училище, улесняване на достъпа до здравни, образователни и социални услуги и помощи. Ще се разшири прилагането на програми за превенция на ранните бракове, за семейно планиране и предотвратяване на разделянето на децата от семействата им в зависимост от конкретните нужди по места. Социалните работници от Отделите за закрила на детето и екипите на социалните услуги ще имат възможност да усвоят знания и умения за по-ефективна и ориентирана към резултатите за детето и семейството работа.

- Разширяване на екипите на услугите с цел засилване на мобилната работа и превантивната подкрепа за децата и семействата в уязвима ситуация
- Обучение и подкрепа за екипите на социалните услуги за работа на ниво превенция и в партньорство с останалите услуги и институции на територията на областта - здравни, образователни, социални
- Прилагане на интегриран подход, основаващ се на принципа „едно семейство, един план и един координатор“
- Наемане на допълнителни социални работници в ключови Отдели за закрила на детето
- Обучение и подкрепа за социалните работници за ефективно управление на случаи за предотвратяване на разделянето на децата от семействата им и подобряване сътрудничеството между социалния и другите сектори, ангажирани със закрилата и развитието на детето.

Задълбочен анализ на актуалното състояние и националните политиките за преодоляване на бедността и социалното изключване сред децата

Освен разширяване на достъпа до по-качествени услуги и предоставянето на интегрирана подкрепа за уязвимите деца и семейства, в рамките на проекта ще бъде направен и задълбочен анализ на актуалното състояние и измеренията на бедността и социално изключване сред децата в България, както и на националните политики, програми и услуги за тяхното преодоляване. Анализът ще информира планирането и разписването на конкретни и остойностени мерки и дейности, насочени към децата и семействата, със съответни срокове и индикатори, които ще бъдат включени в Плановите за действие за изпълнение на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030. Подобни задълбочени анализи ще бъдат извършени и в останалите 6 пилотни държави: Германия, Гърция, Испания, Италия, Литва и Хърватия.

Детско участие

В партньорство с Националната мрежа за децата деца и младежи от трите пилотни области – Бургас, Сливен и Стара Загора ще се включат в изпълнението на пилотния проект. Те ще направят свои проучвания по основните теми на „Гаранцията за детето“: достъп до качествено здравеопазване, образование, детски грижи, приемливи жилищни условия и подходящ хранителен режим, които ще бъдат представени и обсъдени национално и местно ниво. Освен това ще бъдат проведени национални консултации с младежи чрез приложението на УНИЦЕФ U-Report по теми, свързани с бедността и социалното изключване сред децата. Целта е вижданията и мненията на децата и младежите да бъдат взети предвид при разработването и изпълнението на конкретни мерки и програми, така че да отчитат специфичните нужди на различни групи уязвими деца и да бъдат по-ефективни.

Съвети за координация и наблюдение

С цел по-добро взаимодействие между всички институции и партньори и укрепване на координацията и междусекторното сътрудничество по проекта ще бъдат създадени Съвети за координация и наблюдение на национално, областно и общинско равнище. Те ще предоставят стратегически насоки и и подкрепа за изпълнението на проекта, ще следят напредъка в постигането на целите, ще правят преглед и и ще подпомагат събирането на данни и обмена на информация, ще осигуряват интеграция на политиките и програмите и подкрепа за разпространението и устойчивостта на иновативните подходи и практики в дългосрочен план.

Този проект е финансиран от Европейския съюз

© [УНИЦЕФ-България], [2021]

Информацията и възгледите в тази статия е на авторите и не отразяват официална позиция на Европейския съюз. Институциите и органите на Европейския съюз или лице, действащо от тяхно име, не могат да поемат отговорност за начина, по който се използва информацията, която се съдържа в този материал.